

VÄRMLAND

Dnr RV2010-221

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

samordnare@enterprise.ministry.se

Redovisning av initiativ och åtgärder som Värmland har vidtagit och planerar inför 2010 och 2011 inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet.

Tomas Riste
Region Värmland

Eva Eriksson
Länsstyrelsen Värmland

Britta Zetterlund-Johansson
Region Värmland
Föredragande

VÄRMLAND

NULÄGESBESKRIVNING

Värmländska strukturer

Region Värmland (RV) arbetar aktivt med att analysera dagens och framtidens behov på arbetsmarknaden. RV har under 2009 arbetat med att kartlägga den förvärvsarbetande dag- och nattbefolkningen i Värmland efter bransch, utbildningsnivå, kön och ålder. Rapporten som har tagits fram (dock ej ännu publicerad) fokuserar på åldrarna 20-64 år. Detta eftersom det är i dessa åldrar som stora delar av den arbetsföra befolkningen befinner sig, personer yngre än 20 år befinner sig ofta fortfarande i någon form av utbildning och personer äldre än 64 år är ofta på väg ut från arbetsmarknaden.

Förvärvsfrekvensen för nattbefolkningen (20-64 år) i Värmland är större för dem som har minst 3-årig eftergymnasial utbildning. Förvärvsfrekvensen i Värmland baserad på utbildningsnivå följer samma strukturer som för riket. Ser vi till åldern är förvärvsfrekvensen högst i åldrarna 30-54 år. Innan 30 år befinner sig många individer fortfarande i inträdesfasen på arbetsmarknaden och efter 54 år börjar vad som kallas för utträdesfasen från arbetslivet. Förvärvsfrekvensen i Värmlands län är något lägre än genomsnittet för riket. En bidragande orsak till detta är att många värmlänningar arbetar i Norge och de finns således inte med i den nationella förvärvsstatistiken, detta gäller särskilt för gränskommuner som till exempel Eda och Årjäng. Värmland har en större andel i dagbefolkningen än riket vars högsta utbildning är mindre än treårigt gymnasium. När det gäller dagbefolkning med en eftergymnasial utbildning på tre år eller mer har Värmland en lägre andel än riket.

I SCB:s rapport "Länens arbetsmarknad" kan man se att andelen personer med adekvat utbildning för sina yrken totalt inte är lägre i Värmland än i riket som helhet. Detta indikerar att Värmland har en branschstruktur med många arbeten inom yrken som normalt inte kräver någon längre utbildning.

Det finns en kraftigt könssegregerad arbetsmarknad i Värmland med kraftig överrepresentation av ett kön inom vissa branscher. Kvinnorna i Värmland arbetar (liksom i övriga landet) framförallt inom tjänstesektorerna, och då särskilt den offentliga tjänstesektorn med vård, skola och omsorg. Om vi tittar på utbildningsbakgrund ser vi samma mönster, men vi kan här se att vissa utbildningsområden verkar röra sig mot en mer jämställd könsfördelning. Civilingenjörer (sett till alla grupper av civilingenjörer) är till exempel en utbildning där vi kan se att i de yngre befolkningsgrupperna är könsfördelningen mer jämställd än i de äldre grupperna. Strukturerna följer de som finns i riket även om Värmland har en något mindre jämställd könsfördelning än riket som helhet. Dagens situation visar att det finns ett behov att säkerställa att alla, oavsett kön, har samma möjligheter och förutsättningar att välja studie- och yrkesinriktning.

Arbetsmarknaden

Statistiken nedan är hämtad från arbetsförmedlingens hemsida.

Arbetsmarknaden i Värmland ser något ljusare ut än vad den gjorde för ett år sedan. Antalet nyanmälda platser på arbetsförmedlingen var i mars månad 2010 1 997 stycken, 70 % fler än samma månad 2009. Antalet kvarstående platser hade under samma period minskat med 12 % och var i mars (2010) 1 099 stycken. Sökanden som hade fått arbete hade ökat med 32,4 % till 1 962 och de kvarstående sökanden (det vill säga såväl öppet arbetslösa som arbetslösa i

VÄRMLAND

program med aktivitetsstöd) var totalt 25 657, 12,5 % fler än mars månad 2009. Siffrorna ovan tyder på att lågkonjunkturen har avmattats, antalet arbetslösa är visserligen fler än året innan men det är fler nyanmälda platser samt fler sökanden som har fått arbete. Tyvärr kan vi se att antalet långtidsarbetslösa under året har ökat med nästan 50 %, detta är något som troligtvis kommer att kräva åtgärder även när konjunkturen har vänt eftersom långtidsarbetslösa har mycket svårare att ta sig in på arbetsmarknaden.

Det är fler män än kvinnor i Värmland som är arbetslösa och det är även männen som står för en betydande del av de långtidsarbetslösa, 1 298 män och 866 kvinnor är långtidsarbetslösa enligt arbetsförmedlingen i mars månad 2010. Lågkonjunktorens påverkan på ungdomsarbetslösheten (18-24 år) verkar även den ha mattats av. I mars 2010 var det 15 % fler kvarstående sökanden än i mars 2009 men antalet sökande som har fått arbete var högre i mars 2010 än motsvarande månad föregående år. Antalet långtidsarbetslösa ungdomar (18-24 år) har minskat med nästan 13 % i Värmland det senaste året. Det har skett en utjämning under det senaste året mellan könen vad gäller långtidsarbetslösa ungdomar, för kvinnor har det ökat med nästan 55 % och för män har långtidsarbetslösheten minskat med 35 % under året. I mars månad 2010 var det bland ungdomar 96 långtidsarbetslösa kvinnor och 122 långtidsarbetslösa män. Avmattningen verkar även gälla utrikes födda, 14 % fler fick arbete i mars 2010 jämfört med föregående år. Arbetslösheten har dock under året ändå ökat med 14 %.

Sammantaget kan vi se att det är fler personer som är arbetslösa i mars månad 2010 än samma månad föregående år. Den öppna arbetslösheten har dock minskat, vilket innebär att fler personer befinner sig i program med aktivitetsstöd. Vi kan också ana att lågkonjunktorens påverkan på Värmland har mattats av, antalet öppet arbetslösa har minskat men antalet sökanden i program med aktivitetsstöd har ökat. Antalet nyanmälda platser till arbetsförmedlingen har också ökat, ett tecken på att lågkonjunkturen avmattats. Ser vi till antalet varslade i Värmland är dessa ungefär hälften så många i mars månad 2010 (238 stycken) jämfört med mars månad 2009 (514 stycken).

Karlstads Universitet

Grundutbildning:

Karlstads universitet är väl förberett att möta den ökade efterfrågan som finns på högre utbildning. Men, om inte det tillfälliga utbildningsuppdraget på 600 helårsplatser de närmsta två åren, kommer påbörjad och planerad programuppbyggnad att leda till att lärosätets anslagssparande är förbrukat 2011. Följden blir en kraftig återhållsamhet i antagningen vilket innebär en betydande problematik för en region som dels drabbats av stora varsel under senare tid, dels är i stort behov av att fokusera på högre utbildning för att kunna stärka regionens framtida konkurrenskraft. Inom många delar i regionen är övergången till högre utbildning relativt sett mycket låg samt att den formella utbildningsnivån bland invånarna också är relativt låg. Forskning (ny dr avhandling från Växjö) visar tydligt på att närheten till ett universitet har stor betydelse för ungdomar från inte minst studieovana hem att ta steget till att påbörja en högre utbildning. Därför anser Karlstads universitet att det tillfälligt ökade utbildningsuppdraget på ca 47 miljoner kronor permanentas. Med de medlen har de möjlighet att planera för ett stabilt utbud inom grundutbildning och även ha förutsättning att förändra detta i takt med omgivningens krav.

Forskning:

Under perioden 2011-2013 har Karlstads universitet ambitionen att fortsätta och utöka sin forskning, forskarutbildning samt samverka med det omgivande samhället. Kau behöver

VÄRMLAND

därför en utökad satsning till universitetets forskning på minst 25 Mkr per år under perioden. Satsningen kommer att användas till forskningsverksamhet i specifika områden. Dessa är tjänster, kommunikation och IT, industriell utveckling, regionala samhällsbyggen, samtidskultur samt lärarutbildningsanknuten forskning.

Kommunal Vuxenutbildning

Antalet sökande till den kommunala vuxenutbildningen i länet har ökat med 25 % sedan mitten av 2009. Det är en efterfrågan på utbildning inom olika branschområden. Värmland tilldelades av staten för 2010, 435 platser för yrkesinriktad utbildning och 80 platser för teoretisk utbildning. Behovet av utbildningsplatser är betydligt större än de statligt tilldelade platserna för 2010.

Yrkeshögskola

Det är ett stort söktryck till regionens 28 kvalificerade yrkesutbildningar/yrkeshögskoleutbildningar och behovet av utbildningsplatser är betydligt större än de statligt tilldelade platserna.

INITIATIV OCH ÅTGÄRDER FÖR 2010 OCH 2011

Lärlingsutbildning

På initiativ av regionfullmäktige gör Region Värmland en storsatsning för att minska ungdomsarbetslösheten i regionen. Lärlingsutbildningsprojektet har arbetats fram i samarbete med samtliga kommuner och arbetsförmedlingar, Företagarna, Handelskammaren, Svenskt näringsliv, IF Metall, Unionen och Kommunal. Alla arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i regionen gör under våren 2010 ett gemensamt upprop till alla företag och offentliga arbetsgivare att öppna upp sina arbetsplatser och ta emot en lärling mellan 18-24 år. Totalt skall 700 ungdomar ut på en lärlingsutbildningsplats med start den 1 sep 2010 och satsningen pågår i två år.

Satsningen finansieras av Region Värmland, kommunerna och arbetsförmedlingen. Uppväxling av medel har sökts hos ESF rådet.

Kom Inn – Utveckling av ett innovativt kompetensförsörjningssystem

Utvecklingsprojektet ”Kom Inn” startades upp 2009 i samarbete mellan klustren The Paper Province, The Packaging Arena, Compare, Stål och Verkstad, Region Värmland och Karlstads Universitet. I arbetet medverkar också arbetstagarorganisationerna IF Metall och Unionen, Arbetsförmedlingen och utbildningsanordnare. Syftet är att testa, sprida, implementera och vidareutveckla metoder för att skapa ”handlingsrelevant kunskap” genom lärande samverkan på regional nivå. Fokus för utvecklingsarbetet är att:

- utveckla modeller och metoder för regional samverkan mellan klustren för att öka arbetslivets förmåga att formulera och efterfråga utbildning och kompetensutvecklingsaktiviteter från utbildningsaktörer
- utveckla modeller och metoder som kan användas internt i organisationer för bland annat ledarutbildning, strategisk personalförsörjning, kartläggning och för behovsanalys
- utveckla kunskap om nya modeller och metoder som har förutsättningar för att skapa långsiktiga effekter i förhållningssätt, arbetssätt och system.

Utvecklingsprojektet finansieras av Vinnova och Region Värmland.

VÄRMLAND

Studie och Yrkesvägledning

Region Värmland genomförde under våren 2008 en kartläggning av studie- och yrkesvägledarfunktionen i Värmland. Där framkom bland annat att 56 procent av studie- och yrkesvägledarna i regionen saknar formell kompetens. Utifrån kartläggningen har gemensamma utvecklingsområden arbetats fram i samarbete med samtliga kommuners skolchefer. Arbetet resulterade i en treårig utvecklingsåtgärdsplan som startade hösten 2009.

Syftet är att utveckla samtliga kommuners kunskaper om studie- och yrkesorientering. Genom projektet utveckla nya former och metoder för vägledning och bidra till att ge individerna ökade förutsättningar till medvetna val samt minska felval och avhopp från skolan.

Utvecklingen finansieras av Region Värmland, kommunerna och Socialfonden.

Under 2009 deltog Region Värmland i drift av den nationella webbtjänsten vagledningsinfo.se. När myndigheten för skolutveckling lades ner så upphörde utvecklingen av denna webbtjänst. Region Östsam som arbetat tillsammans med myndigheten erbjöd sig att arbeta vidare med utvecklingsarbetet och försöka lösa finansieringen och huvudmannaskapet på nationell nivå under 2009. Därför var det fem regioner som gick samman och delade på kostnader och drift av portalen. Trots skrivelser och uppvakningar från Östsam så har ingen på nationell nivå tagit på sig ansvaret att drifva denna digitala vägledningsservice till invånarna i landet.

Servicecollege Värmland

Region Värmland startade 2009 upp en förstudie för att utreda förutsättningarna för ett regionalt servicecollege i Värmland. Servicecollege inriktar sig på utbildning inom besöksnäringen inkluderat handels-, hotell- och restaurang och turismbranschen samt ekonomi med bank, försäkring m.m. Den nybildade Handelshögskolan vid Karlstads universitet liksom arbetsgivare, kommunala och privata utbildningsanordnare samt arbetsgivarorganisationer medverkar i utvecklingsarbetet. Värmland blev i april 2010, som andra region i landet, certifierad av de nationella branschorganisationerna. Planerad huvudman för servicecollege är Visit Värmland. Där kommer Servicecollege att utgöra en kompetensplattform för hela besöksnäringen och ansvara för alla kompetensfrågor inkluderat även forskning och utveckling. Förstudien finansieras av Region Värmland.

Förutom servicecollege som är under uppbyggnad har Värmland sedan tidigare ett regionalt Teknikcollege och ett regionalt Vård och Omsorgcollege.

Folkhögskolorna

Konkreta satsningar som gjorts är t.ex. i Arvika där man i ett samarbete mellan IF Metall, lokala industrin och Ingesundskolan genomfört kurser i svenska för varslade. I samverkan med skogsnäringen har det tagits fram och genomförts korta kurser utifrån specifika behov där ett exempel är Klarälvdalens folkhögskolas snabbt fullsatta kurs ”körning med skotar” vilket är en efterfrågad kompetens som ger arbete. Kristinehamns folkhögskolas projekt ”UMA - Utveckling mot arbete” genomförs med stöd av Europeiska socialfonden och regionala utvecklingsbidrag. Inriktningen är att personer som är arbetslösa arbetar med innovationer och verksamhetsutveckling åt företag och erbjuds samtidigt kompetenshövande åtgärder.

Det har skett en betydande ökning av kurser för utlandsfödda, där språkstudier, arbetspraktik och nätverksbyggande är i fokus för att förbättra individens förutsättningar på

VÄRMLAND

arbetsmarkanden. Det genomförs även en större satsning, som är riktad mot arbetslösa ungdomar inskrivna inom arbetsförmedlingens ungdomsgaranti. Många av dessa ungdomar saknar gymnasiebehörighet. Satsningen är ett samarbete mellan Arbetsförmedling och folkhögskolorna, och sker nationellt. I Värmland genomförs 3-månadskurser för ca. 130 ungdomar med målsättning att deltagarna skall få ökad motivation till att studera och en plan för sina fortsatta studier vilket ger större möjligheter på en mer kvalificerad arbetsmarknad.

Satsningar från arbetsförmedlingarna i regionen utöver traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärder - Rapport från arbetsförmedlingschefer i regionen:

Arbetsförmedlingen och Karlstad kommun har en gemensam ungdomssatsning. De jobbar tillsammans med alla ungdomar, 18-24 år, från dag 1-90 med intensiv matchning, vägledning och jobbsökaraktiviteter för att så snabbt som möjligt ringa in de sökandes behov. Ambitionen är att försöka få ut ungdomarna i jobb eller studier så tidigt som möjligt innan de "tappar sugen". De har också en ambition att försöka minska inflödet i ungdomsgarantin. Än så länge har de arbetat med en begränsad grupp sökande (ca 150) men de kommer att erbjuda alla unga detta från 1 september 2010.

Inom Arbetsmarknadsområdet Torsby och Hagfors har de genomfört en förstudie till ett ESF projekt under 2009 och i april 2010 lämnat in ansökan för ett genomförandeprojekt. Formellt är det de finansiella samordningsförbunden i Fryksdalen och Klarälvdalen som står för ansökan. Projektnamnet är "Min styrka". Det pågår också planer på ytterligare en ansökan tillsammans med samordningsförbunden och Försäkringskassan till utlysningen "Innovativa insatser före, under och efter Arbetslivsintroduktion". Ansökan ska vara inlämnad senast den 3 juni.

Arvika/Eda Arbetsmarknadsområde

- Globaliseringsprojektet - ägare Svenska staten - kopplat till Volvo Cars (Arvika Gjuteri) Projektet berör 135 personer som kan få möjlighet till utbildning. Samverkan med bl.a. KomVux i Arvika.
- ESF- projekt "Mitt val - Nya möjligheter" (flera arbetsmarknadsområden i regionen deltar)
- Programaktiviteter inom Finansiell Samverkan - Af/Kommunerna/landstinget/FK. Ett ESF - projekt på gång under slutet av 2010.
- Samverkan med Arvika kommun riktad till ungdomar (ungdomar anställning inom kommunen med Nystartsjobb) - utöver ungdomsgarantin.

Kompetensrådet

I samband med det nya uppdraget med kompetensplattformar så övertar Region Värmland det formella ansvaret för kompetensrådet från mars 2010. Medverkande parter är klusterorganisationerna The Paper Province, Stål och Verkstad, Compare, The Packaging Arena, Företagarna, LO Metall, LO Kommunal, Unionen, Karlstads Universitet, länsstyrelsen, arbetsförmedlingen och Region Värmland.

Genom Region Värmlands nya uppdrag från regeringen så kommer en översyn av kompetensrådets uppdrag, roll och sammansättning att göras. Kompetensrådet kommer att få en mycket viktig funktion för utveckling och förnyelse av de olika kompetensplattformar som finns i regionen och för de som kommer att byggas upp.

VÄRMLAND

Reglab

För att förbättra vårt analys och prognosarbete deltar Värmland sedan årsskiftet tillsammans med tio andra regioner i ett utvecklingsarbete tillsammans med Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting och Tillväxtverket. Syftet är att på en gemensam arena bli en dialog med nationella myndigheter, lära av varandra och ta fram analyser och prognoser inom kompetensförsörjningsområdet.

Bilagor:

Rapport angående ”Kompetensplattformar i Värmland”